ދުވާލުގެ ވަގުތުތައް މާ ދިގު ގައުމުތަކުގައި ރޯދަހިފާނީ ކިހިނެއް؟

الحمد لله رب العالمين. والصلاة والسلام على محمد و آله و صحبه أجمعين. آمين.

އިސްލާމްދީނަކީ الله ސުބުޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ މީސްތަކުން އުޅެން ގޮތް ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ ވަރަށްވެސް ފަސޭހަ ދީނެކެވެ. އެގޮތުން އިސްލާމްދީނަށް ފުރައްސާރަކުރާ މީހުން އިސްލާމްދީން ދަށްކޮށްލާނަމަ ހިތާ ގެންނަ އެއްސުވާލަކީ އިރު ނުއޮއްސޭ ގައުމުތަކާއި އަދި އަބަދު ރޭގަނޑުވާ ގައުމުތައް ހުންނަ އިރު، އިރު އޮއްސުމާއި އިރުއެރުމުގެ ވަގުތުން ކުރަން ޖެހޭ އަޅުކަންތައް މިދީނުގައި ހުރުމެވެ. އެބައިމީހުން ހިކުމަތީ މިއީ އެހެންވާކަން ނޫނިގެން އައިސްފައިވާ ގޮތެއް ކަމަކެވެ. ނަމަވެސް އެއީ އާންމު ބުނާކަމެވެ.

ނަބިއްޔާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަގެ ޙަދީޘްގައިވެސް އިރު ނުއޮއްސޭނަމަ ނުވަތަ މުޅިން ދިގުވެއްޖެނަމަ ހަދާނެ ގޮތްވެސް ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވެއެވެ. އެއީ މަޝްހޫރު ދައްޖާލު ބާބު ޙަދީޘްގައެވެ. އެކަލޭގެފާނު ދައްޖާލު ބިމުގައި ހުންނާނެ މުއްދަތުގެ ޚަބަރު ދެއްވުމުން ސަޙާބީ ބޭކަލުން ދަންނަވައިފިއެވެ. ދައްޖާލު ބިންމަތީގައި ހުންނާނީ ކިހާ ދުވަހަކުތޯ؟ އެހިނދު ނަބިއްޔާ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ.

(أَرْبَعُونَ يَوْمًا يَوْمٌ كَسَنَةٍ وَيَوْمٌ كَشَهْرٍ وَيَوْمٌ كَجُمُعَةٍ وَسَائِرُ أَيَّامِهِ كَأَيَّامِكُمْ)

މާނައީ: "ސާޅީސް ދުވަހެވެ. އެއްދުވަހެއް (ދިގުމިނުގައި) އަހަރެއްފަދައެވެ. އަދި އަނެއްދުވަހެއް (ދިގުމިނުގައި) މަހެއްފަދައެވެ.އަނެއްދުވަހެއް ހަފްތާއެއް ފަދައެވެ. އަނެއްދުވަސްތައް ތިޔަބައިމީހުންގެ ދުވަސްތަކާއި އެއްފަދައިންނެވެ." ދެން ޞަޙާބީ ބޭކަލުން ދަންނަވައިފިއެވެ. (އަހަރެއްހާ ދިގު) އެއްދުވަހުގައި ފަސްނަމާދުކުރުމުން ފުދޭނެހެއްޔެވެ؟" އެހިނދު ނަބިއްޔާ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ ނުފުދޭނެ ކަމަށާއި އަދި އެދުވަސްތަކުގައި ދުވަސްތަކަށް ނަމާދުތައް ޖެހޭ މިންވަރަށް ބަލައިގެން ނަމާދުތައް

ކުރުމަށެވެ. (މާނައަކީ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް ކުރަން ޖެހޭ ނަމާދުތައް އާންމުކޮށް އަންނަ ދުވަސްތަކުގައި ވާގޮތަށް ކުރާށެވެ.)

(ރިވާކުރެއްވީ ޞަޙީޙް މުސްލިމުގައި: ޙަދީޘް ނަމްބަރު: 4321)

ދުވާލު ދިގުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ރޭގަނޑު ދިގުވެއްޖެނަމަ އިލްމުވެރިން އަކަމުގައި އިޖުތިހާދުކުރުމުގެ ގޮތުން ހުރި އަރުކަންތަކުގެ ޤިޔާސް ނަންގަވާ ޙަދީޘާ މިއެވެ.

އެހެންކަމުން އެފަދައިން ކަންތައް ވެއްޖެނަމަ ކަންތައްކުރާނީ ގާތް އިސްލާމްދީނަކު އޮޅިފައިވާނެތެވެ. އެގޮތުން މި ޖުޣުރާފީގައި އަދުގަނޑު މި ޤާރާގަކުރެވޭ އެގޮތަށް ދުވާލު އާދަޔާ ޒިޔާރަތް ދިގުވާ ކަމުގައިވާނަމަ ކަންތައް ކުރަން ޖެހޭނީއެވެ.

އެގޮތުން ދުވާލުގެ ވަގުތު ދިގުވުން ހިމެނޭ ދެ ހާލަތަކަށެވެ.

ހ. އެއީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އިރު ނޭރޭ ނުވަތަ އިރު ނުއޮއްސޭ ދިގުވުން.

ށ. ދުވާލުގެ 24 ގަޑި އިރު ވެގެން ދުވާލު ނުވަތަ ރޭގަނޑު ދިގުވެގެން ދިއުން.

ފުރަތަމަ ގޮތް:

މިގޮތުން ފުރަތަމަ ގޮތުގައި ދުވާލާއި ރޭގަނޑު 24 ގަޑި އިރު ހަމަނުޖެހި ދުވަން ރޭގަނޑުގެ ގޮތުގައި ނުވަތަ ދުވަން ދުވާލުގެ ގޮތުގައި ގިނަ މުއްދަތަކަށް އަންނަ ކަމުގައިވާނަމަ ހަދަންޖެހޭ ގޮތަކީ ޖޯގްރަފީގޮތުން އެންމެ ކައިރި 24 ގަޑި އިރުގައި ދުވާލާއި ރޭގަނޑު ވަކިވާ ޤައުމުތަކަށް ބަލާނީއެވެ. މާނައަކީ ނަމާދު ކުރުމާއި ރޯދަ ހިފުމުގައި އެންމެ ކައިރީގައިވާ ޤައުމެއްގެ ނަމާދު ވަގުތުތަކަށް ބަލާނީއެވެ. އަދި ރޯދަ ހިފުމުގައި ކަންކުރާނީ އެފަދައިންނެވެ. (ބައެއް އިލްމުވެރިން ދުވާލާ ރޭގަނޑަށް 12 ގަޑިއިރަށް ބަހާލައި އަދި މައްކާ މަދީނާގެ ގަޑިއަށް ބެލުމަށްވެސް ވިދާޅުވެއެވެ. ނަމަވެސް އެންމެ ސައްޙަ ބަހަކީ މަތީގައިވާ ގޮތަށް ޖޯގްރަފީގޮތުން އެންމެ ކައިރި ގައުމުތަކަށް ބެލުމެވެ)

ދެވަނަ ގޮތް:

ދެވަނަ ގޮތަކީ ދުވާލު ހޫނު މޫސުމުގައި ދިގުވެ ރޭގަނޑު ކުރުވުމެވެ. ނުވަތަ ރޭގަނޑު ވަރަށް ދިގުވެ ދުވާލު ކުރުވުމެވެ. މިހާލަތުގައި ނަމާދު ވަގުތާއި ރޯދަ ބަލާނީ އިރު އޮއްސުމުގެ ގަޑިއަށެވެ. މި ޙާލަތުގައި އެހެން ރަށްތަކުގެ ވަގުތަކުން ބެލުން ހުއްދަވެގެން ނުވާނެއެވެ.

އެގޮތުން ރަށަކީ ހިޔަން ދުވާލުކުރުމެއްޖެނަމަ ވަރަށް ދަސްކަރުވާނެއެވެ. ނަމަވެސް 20 ގަޑި އިރު، 22 ގަޑި އިރު މިންވަރަށް އާދަޔާ ޚިލާފަށް ދުވާލު ދިގުވެއްޖެނަމަ ހަމަ ގޮތަކީ އެމީހަކަށް ހިފޭގޮތް ކުރުމެވެ.

ނަމާދު ބާކީ އަދާކުރަނީ الله ވަޙީކުރައްވާފައިވާ ގޮތަށެވެ.

(يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ) سورة البقرة: 185

މާނައީ: الله ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ބޭނުންވެ ވޮޑިގަންނަވަނީ ފަސޭހަ ގޮތެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ދަތިއުނދަގޫގޮތް ބޭނުންވެ ވޮޑިނުގަންނަވައެވެ.

ޚުލާޞާ:

"އެތަނެއްގައި 24 ގަޑިއިރު ރޭދުވާ ބަދަލުވާ ތަނެއްގައި ދުވާލު ދިގުމިނަށް ހަދަހިކުން ކާލުމުގެ ވަގުތު ނެގޭނެއެވެ. އެއީ އެމީހަކަށް އެނގޭ ނިމުމާ ދިމާވާގޮތަށް ވަގުތު ބެހިގެން ފަސޭހަވާނެއެވެ. (އެހެން ގަވާއިދަށް ބަލަން ނުޖެހޭނެއެވެ.) **އެފަދަ މީހުންގެ މައްޗަށް ވާނީ ނަމާދުނިޔާ، ދުވާލުގެ ވަގުތުތަކަށް ކުރު**

ދުވަސްތަކަކުން އަލުން ރަޙުމަތްފުޅަށް ވަސީލަތްތަކުގެ." އަލްފުޟައިލް އިބްނު ޢިޔާޟް ރަޙިމަހުﷲ ވިދާޅުވިއެވެ.

މަތީގައި އެވަނީ މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ފުޟައިލް އިބްނު ޢިޔާޟް ރަޙިމަހުﷲގެ ބަސްފުޅުގެ މައްޗަށް ލިޔެވިފައިވާ ލިޔުމެކެވެ. އަދި މިލިޔުމުގައި ހުށަހަޅާ ދެއްކުމުގެ ޝަރަޙަ އުފެއްދުމަކީ ލިޔުންތެރިޔާގެ ބޭނުންތައް ދަންނަވައިދޭ ސޫރަތަކެވެ.

ﷲ ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ އެންމެންގެ ދީނީ ޢަމަލުތަކާއި ހުރިހާ ކަމެއް ހަރުދަނާ ކުރައްވައި ހިތް ފަސޭހަ ކުރައްވާށިއެވެ.

وصلى الله وسلم على محمد و آله وصحبه أجمعين. آمين.

ތަރުޖަމާކުރީ: އަބްދުއްރަޙީމް އަބޫ އަބްދުﷲ އަލްމަދަނީ.